

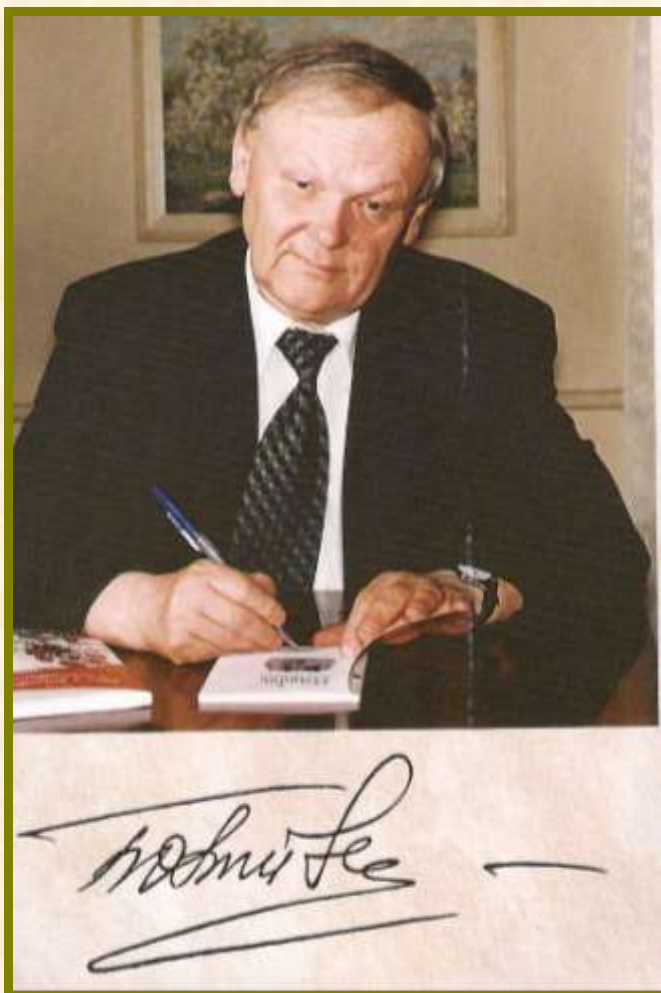

БІБЛІОТЕКА
ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. ФРАНКА

За все відповідай у цьому житті

до 80-річчя Бориса Олійника

інформаційний список літератури

Дата відбору матеріалу: жовтень 2015

Укладач: ©А. І. Мартинюк

Кількість відібраних джерел: 63

Житомир 2015

Ти – весь у слові, як у сповиткові,
З колиски до калини при горбі...
І вже коли ти похитнувся у слові,
Вважай, що похитнувся у собі.

Б. Олійник
«У дзеркалі слова»

Відзначаємо 80-ліття Бориса Олійника.

Борис Олійник – унікальна постать в українській літературі, культурі, політиці та філософії. Художній доробок Бориса Олійника можна кваліфікувати по-різному, адже і в ХХІ століття він увійшов із партквитком у кишені на грудях, не розлучаючись із комуністичними ідеалами. Однак, попри все, він має непересічний літературний талант. На думку О. Гончара, мотив синівської вірності, кривого обов'язку перед отчою землею, перед близькими людьми – один із найсильніших у творчості Б. Олійника. Саме тут поет напрочуд розмаїтий, багатовимірний, щедрий у своєму невичерпному почутті.

1953 року, після закінчення школи, Борис Олійник стає студентом Київського університету. На факультеті журналістики вирує літературне життя і юнак з головою поринув у нього. Хвилюючу мить першого визнання пережив Б. Олійник у 1957 році під час республіканського конкурсу молодих поетів, коли отримав першу премію.

Після закінчення університету працював в редакції газети «Молодь України». Потім був журнал «Зміна», який згодом перейменували на «Ранок»... З редакторського крісла цього видання Борис Ілліч перейшов у журнал «Дніпро» заступником до Юрія Мушкетика.

Це був той час, коли Олійника і Мушкетика щоразу по виході чергового номера журналу викликали до високих кабінетів і проробляли за «загравання з творчою молоддю», «оспівування патріархального села», «вияви націоналізму». І вони, які вже були на той час лауреатами престижної комсомольської премії ім. М. Островського, вислуховували безпідставні докори, отримували догани, відстоюючи своїх колег, рятували в публікаціях молодих поетів. Борис Олійник із впертістю «пробивав» в «інстанціях» право на випуск книжок Василя Симоненка й Ліни Костенко. Коли у московській «Молодій гвардії» опинилося під загрозою зриву видання книги талановитого прозаїка Григора Тютюнника,

то знову саме Борису Олійнику пощастило розвіяти чорні хмари: його авторитетна післямова до книжки вберегла її від ідеологічної розправи.

Поетичні збірки Б. Олійника почали виходити у світ на початку 60-х, тільки-но він отримав диплом журналіста: «Б'ють у крицю ковалі», «Двадцятий вал», «Коло». Головні їх теми – єдність батьків і дітей, пам'ять про живих і полеглих фронтовиків – героїв Великої Вітчизняної війни.

Кожна людина обирає собі дорогу сама, так, як диктують її честь і гідність. Борис Олійник, посідаючи певне громадське становище, рятував рідне слово в умовах легальних, на волі, хоч вона часто бувала гіршою за неволю. Моральність цієї безстрашної позиції перевірялася передусім власною творчістю. Саме в цей час поет написав такі широковідомі цикли, як «Сковорода і світ», «При гончарному крузі», «У дзеркалі слова»...

Мужність і принциповість не зрадили Олійника і на початку 70-х років, коли розглядалася персональна справа Івана Дзюби. Тоді він не підкорився партійній дисципліні, проголосував проти виключення опального критика із Спілки письменників і поплатився за свою позицію: був звільнений від обов'язків секретаря правління СПУ, а видавництву «Молодь», де готувалася до друку його поетична збірка, дали вказівку розсипати вже набраний текст.

Бурхливі суспільні зрушення в кінці 80-х розкидали письменників по таборах. Творча інтелігенція виявилась нікому не потрібною. Борис Олійник завше був свідомий високої місії поета, завжди обстоював свої моральні принципи і світоглядні позиції. Він міцно стоїть на тому, у що вірить, бо своїх переконань не зраджував ніколи.

Саме Борис Олійник у травні-червні 1986 року бував у «зоні», звідти вів телерепортажі, виступив у «Литературной газете» із викривальною статтею «Испытание Чернобылем», а в 1987 році в Кремлівському палаці, вперше в Союзі, оприлюднив засекречені відомості про наслідки чорнобильської трагедії.

Національно-патріотична, інтелектуально-філософська поезія Бориса Олійника має своє продовження й у його громадській та державній діяльності.

Борис Олійник – поет і секретар парткому – ще за СРСР в 1988 році на Всесоюзній партійній конференції вперше на весь світ заявив про винищення народів, і, передусім українського, голодомором у 1932-33 роках.

Борис Олійник створив і очолив Комісію по вшануванню пам'яті Василя Симоненка з нагоди 50-річчя від дня його народження.

Понад 16 років він був у складі Верховної Ради України плюс, за його власним висловом, «два роки в Кремлі» у високому ранзі заступника голови Ради Національностей Верховної Ради СРСР.

2002 року у складі Парламентської Асамблеї Ради Європи як її віцепрезидент побував в Іраку і з трибуни Верховної Ради України та в пресі застеріг народи від новітніх колонізаторів, які під маскою миротворців чинять розбій в колисці світової цивілізації.

Критики, журналісти, колеги по перу, державні діячі, висловлюючись про Бориса Олійника, по-різному визначають головні риси його характеру, які є й головними ознаками характеру творчого. Це – вірність ідеалам, надійність, незрадливість, відповідальність за кожен свій крок.

Борис Олійник належить до найавторитетніших українських митців другої половини ХХ століття, який своїми духовними, інтелектуальними струменями суттєво увиразнює гуманістичні джерела нинішньої доби.

Лауреат премії імені М. Островського (1963), Державної премії СРСР (1975), Державної премії України імені Т. Г. Шевченка (1983), міжнародних премій імені Сковороди (1994) та багатьох інших міжнародних і всеукраїнських літературних премій. З 1990 р. – дійсний член Національної Академії Наук України. У 2005 р. Б. Олійнику присвоєно звання Героя України.

Я тут родивсь. І просто жив.
І горе знав. І щастя пив.
І в сизу паморозь ожин
За перший полудень ступив.
І так же просто, слід у слід,
За предком звіривши ходу,
Як мій безсмертний, чесний рід,
Свої натруджені складу.

Скажу лиш: де б ти не ходив,
Та – хай засвідчує перо! –
Що не знайти дивніше з див,
Як Україна і Дніпро...
Б. І. Олійник, «Освідчення»

Список літератури складається з двох частин, вміщує 63 джерела інформації: в першій частині відображені твори Б. Олійника, в другій – матеріали про його життя і творчість. Сподіваємось, що підготовлений матеріал буде цікавий викладачам філологічних дисциплін у вузах, вчителям шкіл, студентам, учням, усім, хто цікавиться українською літературою, поезією і культурою.

Твори Бориса Олійника

1. **Олійник Б.** Вибрані твори : в 2 т. / Борис Олійник . – Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005-2006. – (Бібліотека Української Літературної Енциклопедії: вершини письменства). – 2 т.
2. **Олійник Б.** Вибрані твори : в 2 т. / Борис Олійник. – Київ : Дніпро, 1985. – 2 т.
3. **Олійник Б.** Вибране : поезії, поеми / Борис Олійник ; передм. Михайла Шевченка. – Київ : Етнос, 2009. – 638 с. – (Бібліотека Шевченківського комітету).
4. **Олійник Б.** Біла мелодія : лірика / Борис Олійник. – Київ : Укр. письменник, 1999. – 109, [1] с. – (Сучасна українська література).
5. **Олійник Б.** Вибір : поезії / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1965. – 94, [1] с.
6. **Олійник Б.** Відлуння : поезії / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1970. – 110, [1] с.
7. **Олійник Б.** Гора : поезії / Борис Олійник. – Київ : Молодь, 1975. – 92, [2] с.
8. **Олейник Б.** Доля : стихотворения и поэмы / Борис Олейник . – М. : Молодая гвардия, 1981. – 239 с.
9. **Олійник Б.** Дума про місто : поема / Борис Олійник. – Київ : Молодь, 1982. – 45, [2] с.
10. **Олійник Б.** Заклинання вогню : поезії / Борис Олійник. – Київ : Молодь, 1978. – 93, [2] с.
11. **Олійник Б.** Істина : вибр. поезії, поеми / Борис Олійник. – Київ : Дніпро, 1976. – 389, [1] с.

12. **Олійник Б.** Коло : поезії / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1968. – 101, [2] с.
13. **Олійник Б.** Ми знаєм, для чого жить! : поезії / Борис Олійник. – Київ : Веселка, 1974. – 92, [3] с.
14. **Олійник Б.** Міра : вірші, поема / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1984. – 81, [2] с.
15. **Олійник Б.** На лінії тиші : поезії, поеми / Борис Олійник. – Київ : Дніпро, 1972. – 270, [1] с.
16. **Олейник Б.** На линии тишины : стихи и поэмы / Борис Олейник . – М. : Сов. писатель, 1978. – 149, [1] с.
17. **Олійник Б.** Поезії / Борис Олійник . – Київ : Дніпро, 1986. – 342, [1] с. – (Шкільна бібліотека).
18. **Олійник Б.** Поезії / Борис Олійник. – Київ : Молодь, 1966. – 191, [4] с.
19. **Олійник Б.** Поеми / Борис Олійник . – Київ : Дніпро, 1983. – 181, [1] с.
20. **Олійник Б.** Рух : поезії / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1973. – 69, [2] с.
21. **Олійник Б.** Сива ластівка : поезії про матір / Борис Олійник. – 2-ге , допов. вид. – Київ : Веселка, 1984. – 101, [1] с.
22. **Олійник Б.** Сива ластівка : поезії про матір / Борис Олійник. – Київ : Веселка, 1979. – 99, [3] с.
23. **Олійник Б.** Седая ласточка : стихи / Борис Олейник. – М. : Дет. лит., 1988. – 92, [3] с.
24. **Олійник Б.** Сім : поема / Борис Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1988. – 91, [3] с.
25. **Олейник Б.** Стою на земле : [стихотворения] / Борис Олейник . – М. : Молодая гвардия, 1973. – 143 с.
26. **Олійник Б.** Трубить Трубіж : вірші та поеми / Борис Олійник. – Київ : Оріяни, 1998. – 211, [1] с.
27. **Олійник Б.** У дзеркалі слова : поезії / Борис Олійник. – Київ : Молодь, 1981. – 75, [3] с.

28. **Олейник Б.** В зеркале слова : стихотворения, поэмы / Борис Олейник. – М. : Сов. писатель, 1984. – 135, [1] с.

Публікації про Б. І. Олійника

1. **Антонишин С.** Поезія Бориса Олійника на роковій межі / Світлана Антонишин // Вітчизна. – 2004. – № 5-6. – С. 158-163. – Рец. на кн.: Стою на землі : вірші та поеми / Борис Олійник. – Київ, 2003.
2. **Гончар О.** Читаючи Бориса Олійника / Олесь Гончар // Чим живемо. На шляхах до українського Відродження / Олесь Гончар. – Київ : Укр. письменник, 1992. – С. 309-313.
3. **Горлач Л.** Б'ють у крицю літа : до 70-річчя від дня народж. Б. Олійника / Леонід Горлач // Вітчизна. – 2005. – № 9-10. – С. 103-106.
4. **Гоцинець І.** Чорнобиль у поетичній картині Бориса Олійника / І. Гоцинець // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2012. – № 15. – С. 26-29
5. **Гужва В.** Шляхетний вершник / Валерій Гужва // Дивослово. – 2005. – № 10. – С. 46-50.
6. **Драч І.** Добром нагріте серце / Іван Драч // Літ. Україна. – 2015. – 8 жовт. – С. 1, 8-9.
7. **Єсеналієва Т.** Творчість Бориса Олійника – поета і громадянина : поет. вечір / Тетяна Єсеналієва // Укр. мова та літ. – 2011. – № 43/44. – С. 35-38.
8. **Жикол А.** Вогонь від вогню, або Вічне видиво любові : до літ. портр. Б. Олійника / Анатолій Жикол // Київ. – 2005. – № 10. – С. 151-160.
9. **Жулинський М.** «О слів жорстока і солодка влада» : [про творчість Б. Олійника] / Микола Жулинський // Планета Поезія : роздуми, ст., портр. / Борис Олійник. – Київ : Дніпро, 1983. – С. 3-8.
10. **Іванишин П.** Феномен внутрішньої окупації в поезії Бориса Олійника / Петро Іванишин // Критика і метакритика як осмислення літературності : монографія / Петро Іванишин. – Київ : Академія, 2012. – С. 59-75. - (Монограф).

11. **Іванишин П.** Феномен внутрішньої окупації / Петро Іванишин // Дніпро. – 2008. – № 9-10. – С. 120-132. – Рец. на кн.: У замкненому колі. Із окупаційного зошита : поезії / Борис Олійник – Київ, 2007. – 127 с.
12. **Ільницький М.** На спокій права не дано. Поезія Бориса Олійника / Микола Ільницький. – Київ : Молодь, 1980. – 111 с.
13. **Ільницький М.** Поема Б. Олійника «Трубить трубіж»: екзистенційний рубіж і проблема вибору / Микола Ільницький // Слово і час. – 2005. – № 10. – С. 3-7.
14. **Ільницький М.** Рух, пізнання, досвід : [про творчість Б. Олійника] / Микола Ільницький // На вістрі серця і пера : про спадкоємність худож. ідей і новаторство в сучас. укр. рад. поезії-/ Микола Ільницький. – Київ : Дніпро, 1980. – С. 92-140.
15. **Клочек Г.** Поетика Бориса Олійника : літ.-крит. нарис / Григорій Клочек. – Київ : Рад. письменник, 1989. – 332 с.
16. **Клочек Г.** Три поезії Бориса Олійника (дещо про магію Олійникового слова) / Григорій Клочек // Слово і час. – 2010. – № 12. – С. 19-23.
17. **Коваль В.** За все відповідай у цім житті... : [про творчість Б. Олійника] / Віталій Коваль // Життєва позиція : статті / Віталій Коваль. – Київ : Рад. письменник, 1981. – С. 93-102.
18. **Кононенко П.** Суть первородна : [про творчість Б. Олійника] / Петро Кононенко // В пошуках суті : літ.-крит. нариси / Петро Кононенко. – Київ : Рад. письменник, 1981. – С. 179-209.
19. **Кудрявцев М.** Апокаліптичні мотиви у поезії Бориса Олійника / М. Кудрявцев // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2005. – № 11. – С. 2-7.
20. **Кудрявцев М.** «У гиблій час глобального безплоду...» : роздуми над поезією Б. Олійника / Михайло Кудрявцев // Дніпро. – 2004. – № 5-6. – С. 120-140.
21. **Кузьменко М. В.** Борис Олійник / М. В. Кузьменко // Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст. У 3 т. Т. 2 / за ред.. В. І. Кузьменка. – Київ : Академвидав, 2014. – С. 117-125.

22. **Луків М.** Епоха, увічнена в слові / Микола Луків // Дніпро. – 2005. – № 9-10. – С. 2-3.
23. **Мельник Я.** Міра чуття і безмір духу (Борис Олійник) / Ярослав Мельник // Сила вогню і слова : літ. портр. / Ярослав Мельник. – Київ : Рад. письменник, 1991. – С. 222-228.
24. **Моренець В. П.** Борис Олійник : нарис творчості / В. П. Моренець. – Київ : Дніпро, 1987. – 187 с. – (Літературний портрет).
25. **Моренець В. П.** Живи з блискавкою! До проблеми синього птаха : [про творчість Б. Олійника] / Володимир Моренець // На відстані серця : літ.-крит. ст., нариси, есе / Володимир Моренець. – Київ : Рад. письменник, 1986. – С. 105-142.
26. **Погрібний А.** Від коріння, з первоцвіту : [про Б. Олійника] / Анатолій Погрібний // Поклик дужого чину : ст., портр., силуети, наближення, публіц. / Анатолій Погрібний ; вступ. сл. В. Г. Дончика та П. П. Кононенка ; [упоряд. Г. Г. Погрібна]. – Київ : Просвіта, 2009. – С. 561-564. — (Бібліотека Шевченківського комітету).
27. **Салига Т.** У замкненому колі болю: неполемічні нотатки про творчість Бориса Олійника / Тарас Салига // Літ. Україна. – 2008. – 25 верес. – С. 5.
28. **Сивокінь Г.** «Урок» Бориса Олійника / Григорій Сивокінь // Творчий світ письменника : літ.-крит. і матеріали про творчість укр. рад. письменників / [упоряд. М. К. Наєнко]. – Київ : Рад. шк., 1982. — С. 257-264.
29. **Славинський М.** Борис Олійник: «Поезія – це таїна» / Микола Славинський // Віче. – 2010. – № 21. – С. 10-11.
30. **Степаненко М. І.** Поет-«стоколос» Борис Олійник у щоденниковій візії Олеся Гончара / М. І. Степаненко // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2009. – № 28. – С. 6-12.
31. **Талалай Л.** Останній романтик. Перечитуючи Бориса Олійника // Київ. – 2005. – № 10. – С. 141-150.
32. **Талалай Л.** Поет совісті народу / Леонід Талалай // Вибрані твори. У 2 т. Т. 1. / Борис Олійник . – Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана,

2005. – С. 5-33. – (Бібліотека Української Літературної Енциклопедії: вершини письменства).

33. **Ткачук М.** Писать – як жити. Поеми Б. Олійника / Микола Ткачук // Інтерпретація : літ.-крит. ст., твор. портр. укр. поетів ХХ ст. / Микола Ткачук. – Тернопіль, 1999. – С. 72-79.
34. **Шевченко М.** За все відповідай у цім житті... : [про творчість Б. Олійника] / Михайло Шевченко // Київ. – 2002. – № 7-8. – С. 172-176.
35. **Шевченко М.** Пролог з ХХ століття : [про Б. Олійника] / Михайло Шевченко // Вибране : поезії, поеми / Борис Олійник. – Київ : Етнос, 2009. – С. 5-25. – (Бібліотека Шевченківського комітету).

Якби Борис Олійник написав тільки «Сиву ластівку» («Мамо, вечір догоря...»), «Мати сіяла сон...», а ще – «Парубоцьку баладу», «За рікою тільки вишні...», "Мелодія" («Заболю, затужу, заридаю...»), "Я б спокійно лежав під вагою століть", – то і тоді він би став близьким і зрозумілим для багатьох поціновувачів українського поетичного слова. Бо ці поезії – справжні, і одного разу прочитані, залишаються назавжди в людському серці...

Шануймо українське. Читаймо українське.

Читаймо Бориса Ілліча Олійника.

